

Sygn. akt I ACa 738/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bożena Oworuszko
Sędzia:	SA Ewa Lauber-Drzazga
Sędzia:	SA Zbigniew Grzywaczewski (spr.)
Protokolant	Sekretarz sądowy Magdalena Szymaniak

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2015 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...)
(...)Spółki jawnej w I.

przeciwko D. K. i M. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia
19 maja 2014 roku, sygnatura akt I C 278/14

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że dodaje zastrzeżenie, iż wskazane w tym nakazie zapłaty ograniczenie odpowiedzialności pozwanych dotyczy też kosztów procesu w kwocie 11.179 złotych;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanych D. K. i M. K. solidarnie na rzecz powoda Przedsiębiorstwa (...)
(...) Spółki jawnej w I. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów procesu za drugą instancję, z tym że zastrzega iż pozwanym przysługuje prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości obciążonej na rzecz powoda hipoteką.

I ACa 738/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19.05.2014r., Sąd Okręgowy w Zamościu utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez ten Sąd w dniu 20.12.2013r. w sprawie (...) w części rozstrzygnięcia o zasądzenie należności głównej i kosztach procesu i uchylił rozstrzygnięcie w części określającej termin zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu Sąd I instancji podał, że umową z 10 maja 2010r. (...) z siedzibą w I. zobowiązała się do sprzedaży na rzecz A. Ł. paliw płynnych – oleju napędowego i benzyny bezołowiowej 95 i 98. Zapłata za sprzedane paliwa zgodnie z umową miała następować w formie przelewu bankowego na rachunek powoda jako sprzedawcy w terminie 14 dni od dnia odbioru paliwa z bazy paliw powoda na podstawie otrzymanej faktury.

Tytułem zabezpieczenia zapłaty pozwani ustanowili hipotekę kaucyjną na nieruchomości położonej w R., dla której Sąd Rejonowy w Krasnymstawie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) do kwoty 500.000 zł. Tak stanowi § 4 pkt. 3 przywołanej umowy.

Przedmiotowa nieruchomość stanowiła w dacie zawarcia umowy przedmiot wspólności majątkowej małżeńskiej pozwanych D.

i M. małżonków K.. Pozwani umową w formie aktu notarialnego

w dniu 11 maja 2010r. ustanowili na tejże nieruchomości stanowiącej zabudowaną działkę gruntu oznaczoną numerem (...) o powierzchni 0,09561 ha hipotekę kaucyjną do kwoty 500.000 zł (§ 2 umowy aktu notarialnego rep. (...) sporządzonej w Kancelarii Notarialnej

w C. przez notariusza J. P.).

Wpisu hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 500.000 zł tytułem zabezpieczenia zapłaty ceny dostarczonych paliw płynnych wynikających

z faktur wywodzących się z umowy nr (...) z dnia 10 maja 2010r. Sąd dokonał w dniu 14 maja 2010r.

W oparciu o treść nakazu zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 12 lipca 2012r. przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie oznaczonej sygn. akt (...) Sąd ustalił, że A. Ł. nie wywiązywał się z umowy – nie płacił za pobrane paliwo

w następstwie czego Sąd nakazał by A. Ł. zapłacił powodowej Spółce kwotę 316.955,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lipca 2012r. do dnia zapłaty oraz koszty procesu w łącznej wysokości 11.179 zł. Postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2012r. w sprawie (...) Sąd Okręgowy w Gdańsku nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty w postępowaniu nakazowym przywołanemu wyżej.

Ze zgodnych oświadczeń pozwanych wynika, iż ustanowili na stanowiącej ich własność nieruchomości zabezpieczenie hipoteczne za zobowiązania wierzytelności strony powodowej w stosunku do A. Ł. z tytułu umowy sprzedaży paliw na jego rzecz przez stronę powodową.

Pozwani przyznali, że A. Ł. prowadził działalność gospodarczą, świadczył usługi transportowe zatrudniając pozwanych w swojej firmie w oparciu o umowy o pracę.

Pozwani działając z pełnym rozeznaniem przejęli na siebie odpowiedzialność za zobowiązania A. Ł. wynikające z umowy dostawy paliw jaką A. Ł. zawarł w dniu 10 maja 2010r. ze stroną powodową w granicach ustanowionej hipoteki umownej.

Wielkość zadłużenia opiewająca na kwotę 316.955,43 zł jest wielkością udowodnioną, bowiem na taką kwotę opiewa suma zasądzona prawomocnym nakazem zapłaty zaopatrzoną w klauzulę wykonalności. Przywołane wyżej orzeczenie z mocy art. 365 § 1 kpc wiąże tak Sąd, który je wydał jak też i inne Sądy i podmioty, których dotyczy.

Wobec nieuregulowania podanej w pozwie kwoty przez dłużnika głównego, skutecznie powodowa Spółka dochodzi swej wierzytelności

w stosunku do pozwanych, którzy stali się dłużnikami hipotecznymi strony powodowej.

Art. 65 ustawy o księgach wieczystych i hipotece daje wierzycielowi możliwość dochodzenia zaspokojenia swojego roszczenia, swojej wierzytelności z przedmiotu hipoteki.

Powyższa regulacja daje uprawnienia powodowi jako wierzycielowi

z tytułu hipoteki dochodzenia od właściciela nieruchomości – dłużnika rzeczowego zapłaty kwoty mieszczącej się w sumie hipoteki.

Tak treść umowy o sprzedaży paliw płynnych z dnia 10 maja 2010r., szczegółowo opisana wyżej, jak też treść umowy pozwanych

o ustanowieniu hipoteki z 11 maja 2010r., także przywołana przez Sąd, oraz treść wpisu hipoteki w księdze wieczystej KW Nr (...), precyzuje przedmiot zabezpieczenia, w sposób precyzyjny. Powołane dowody wskazują bowiem zarówno wierzytelności jak i stosunek prawny,

z którego ona wynika. Nadto dołączone do pozwu nieuregulowane faktury zakupu paliw wraz z treścią orzeczenia sądowego czynią dochodzoną kwotę główną żądaniem zasadnym. Pozwani nie udowodnili w procesie, by orzeczenie Sądu, na którym powód opiera swoje roszczenie utraciło moc

w całości bądź w części, by pozbawione było wykonania. Nie podejmowali też prób wykazania by uprzednio występowali do Sądu wieczystoksięgowego o wykreślenie hipoteki, którą powodowi ustanowili.

Mając na względzie treść art. 496 kpc w związku z art. 69 ustawy o księgach wieczystych i hipotece Sąd I instancji utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 20 grudnia 2013r. tut. Sądu w sprawie (...) w części rozstrzygającej o zasądzeniu należności głównej i kosztach procesu.

Pozwani w niniejszym procesie nie udowodnili by ugoda z 27 grudnia 2011r. zawarta pomiędzy (...) w I. i A. L. wywołała skutki prawne mające wpływ na wielkość wierzytelności istniejącej w dacie wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie (...) w dniu 12 lipca 2012r. zważywszy na datę ugody oraz wydanego przez Sąd orzeczenia.

Sąd zauważył nadto, że pozwani przyznali przed Sądem, iż o istnieniu nakazu zapłaty, o którym wyżej mowa nie mieli wiedzy.

Pozwani nie byli informowani i nie usiłowali uzyskać wiedzy istotnej w sprawie wobec ich statusu jako dłużników hipotecznych co do istnienia zadłużenia dłużnika głównego i wielkości zadłużenia, jak też orzeczeń sądowych obciążających A. Ł. obowiązkiem zapłaty zadłużeń spowodowanych niewywiązywaniem się z umowy łączącej go z powodem w przedmiocie zakupu paliw płynnych. Pozwani byli też świadomi skutków prawnych obciążenia swojej nieruchomości hipoteką i treścią wpisu

w księdze wieczystej KW Nr (...). Sąd oddalił wniosek dowodowy pozwanych z zeznań świadka A. Ł., dłużnika osobistego powodów na okoliczność jego stanu zadłużenia wobec powoda mających swe źródło w umowie z 10 maja 2010r. i treści ugody jaką świadek zawarł z powodem z uwagi na walor tego dowodu w konfrontacji dowodu z treścią orzeczenia sądowego – nakaz zapłaty Sądu Okręgowego

w Gdańsku (...) z 12 lipca 2012r. jak też treści wpisu hipoteki

w księdze wieczystej KW Nr (...) Sądu Rejonowego

w Krasnymstawie z dnia 14 maja 2010r.

Jedynie wykreślenie hipoteki i pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego jakim jest nakaz zapłaty zaopatrzonej w klauzulę wykonalności stanowić może dowód dający podstawę do uchylenia się pozwanych od odpowiedzialności opartej o treść art. 65 ustawy o księgach wieczystych. Takich dowodów pozwani nie przedłożyli.

Nie udowodnili więc pozwani stosownie do treści art. 6 kc w związku z art. 232 kpc by wierzytelność powoda opiewająca na kwotę 316.956 zł nie istniała, a tym samym by ustała ich odpowiedzialność jako dłużników hipotecznych, a wynikająca z dowodów przedłożonych przez powoda wraz z pozwem i zaliczonych przez Sąd w poczet dowodów z mocy art. 244 § 1 kpc oraz art. 365 § 1 kpc.

W złożonej apelacji pozwani zarzucili:

1) naruszenie art. 3 ust. 1 i art. 65 ustawy o księgach wieczystych

i hipotece przez ich nieprawidłową wykładnię poprzez przyjęcie, że dopuszczalne jest dowodzenie nieistnienia wierzytelności hipotecznej jedynie poprzez wykreślenie hipoteki lub pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego wydany przeciwko dłużnikowi osobistemu wierzyciela hipotecznego, a nie wszelkimi środkami dowodowymi, w szczególności z przesłuchania świadków;

2) naruszenie art. 69 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w związku z „art. 316 kpc” poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie polegające na zaniechaniu ograniczenia odpowiedzialności dłużnika rzeczowego powoda z nieruchomości zabezpieczonej hipoteką także co do kosztów postępowania sądowego.

Wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna tylko w zakresie braku ograniczenia odpowiedzialności pozwanych z nieruchomości zabezpieczonej hipoteką także do kosztów postępowania sądowego, a w pozostałej części podlega oddaleniu.

Zarzut apelacji naruszenia art. 3 ust. 1 i 65 ustawy o księgach wieczystych i hipotece nie może być skuteczny.

Wprawdzie skarżący pozwani słusznie podnoszą, że nieistnienie wierzytelności hipotecznej (w całości lub w części) może być dowodzone nie tylko poprzez wykazanie wykreślenia hipoteki lub pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego wydany przeciwko dłużnikowi osobistemu wierzyciela, ale skarżący, poza głośnym twierdzeniem, tego nie udowodnili (art. 6 kc).

Słusznie podkreślił Sąd I instancji, że powód (wierzyciel hipoteczny) udowodnił istnienie dochodzonej pozwem wierzytelności wobec dłużnika osobistego składając prawomocny nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 12.07.2012r. przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie (...) (wraz z postanowieniem o nadaniu mu klauzuli wykonalności), którym z mocy art. 365 § 1 kpc w zw. z art. 353² kpc każdy Sąd jest związany.

Przypomnieć należy, że w zarzutach od wydanego w tej sprawie nakazu zapłaty, pozwani powołali się wyłącznie na fakt „zmodyfikowania” wierzytelności powoda wobec dłużnika osobistego ugodą z dnia 27.12.2011r. (k. 48-49), ale Sąd I instancji prawidłowo ustalił, iż uгода ta nie ma znaczenia w tej sprawie, gdyż powód przedłożył w/w prawomocny nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Gdańsku po zawarciu tej ugody tj. z dnia 12.07.2012r. i apelacja słusznie nie powołuje się już na przedmiotową ugodę z dnia 27.12.2011r.

W sprawie istotne jest więc to, że pozwani nie udowodnili, iż po wydaniu przez Sąd Okręgowy w Gdańsku (z dnia 12.07.2012r.) prawomocnego nakazu zapłaty, dłużnik osobisty powoda dokona jakiegokolwiek spłaty wynikającego z niego zadłużenia (art. 6 kc).

Pozwani nie przedstawili bowiem jakiegokolwiek dowodu w tym zakresie (art. 6 kc), a powód stanowczo temu zaprzeczył i złożył wykaz aktualnego zadłużenia dłużnika osobistego (k. 171).

Na marginesie należy tutaj zauważyć, że wniosek dowodowy pozwanych o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka A. Ł.

i „przedstawiciela powoda” został przez Sąd I instancji oddalony i apelacja nie kwestionuje takiej decyzji tego Sądu. Dodać trzeba, że zarzut apelacji

w tym zakresie byłby zresztą niedopuszczalny, gdyż profesjonalny pełnomocnik pozwanych nie zgłosił wówczas do protokołu rozprawy zastrzeżenia w trybie art. 162 kpc (vide k. 105 v), a to powoduje utratę możliwości podniesienia takiego zarzutu w apelacji (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27.10.2005r., III CZP 55/05, OSNC 2006, z. 9, poz. 144

i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.08.2006r., V CSK 237/06, LEX nr 201179).

Nie można też tutaj nie dodać, że przy stanowczym zaprzeczeniu powoda, pozwani nie mogą udowodnić dokonania zapłaty zeznaniami świadków, gdyż byłoby to gołosłowne. Konieczne byłoby przedłożenie dowodu wpłaty, przelewu itp. (w umowie powoda z A. Ł. wyraźnie określono, że zapłata miała nastąpić w formie przelewu bankowego na rachunek powoda) i jest to możliwe także na etapie ewentualnego postępowania egzekucyjnego.

Słuszny jest natomiast zarzut apelacji naruszenia art. 69 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, gdyż zgodnie z tym przepisem hipoteka zabezpiecza też mieszczące się w sumie hipoteki roszczenie (...)

o przyznane koszty postępowania (...) i powód w pozwie wnosił aby ograniczenie odpowiedzialności pozwanych do nieruchomości obciążonej hipoteką dotyczyło też kosztów postępowania (k. 2).

Przypomnieć też należy, że przewidziane w art. 319 kpc zastrzeżenie, iż pozwanym przysługuje prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności Sąd jest obowiązany zamieścić w wyroku z urzędu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22.10.1977r., VI CR 335/77, OSNC 1978, z. 9, poz. 159).

Należało zatem dokonać tej niewielkiej korekty zaskarżonego wyroku.

Na zakończenie należy na marginesie jeszcze zauważyć, że od dnia 20.02.2011r. nie ma już hipoteki kaucyjnej, ale zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 26.06.2009r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 131, poz. 1075) do hipotek kaucyjnych powstałych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, stosuje się przepisy „nowej” ustawy, a zatem art. 68 ust. 2 znowelizowanej ustawy, który przewiduje nowy (jeden) typ hipoteki (hipoteka umowna), która ma cechy hipoteki kaucyjnej (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16.01.2014r., IV CSK 207/13, LEX nr 1444339).

Z tych względów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 i 386 kpc orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu za II instancję orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99, 105 § 2 i 391 § 1 kpc oraz § 2 ust. 2 w zw. z § 6 pkt 7 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013r., poz. 490), którą stanowią wynagrodzenie pełnomocnika powoda w wysokości 75 % stawki minimalnej.

26.02.2015r.

ZG/dk